



# 3. ULUSLARARASI AVRASYA

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR  
VE İNOVASYON KONGRESİ

27-28 EYLÜL 2025

ANKARA



EDİTÖRLER:

PROF. DR. CENGİZ SARIKÜRKÜ

PROF. DR. RECEP YÜCEL

DOÇ. DR. BÜLENT KIRKAN

DOÇ. DR. ERHAN KILINÇ

DOÇ. DR. ŞERİF ÖZLÜ

[www.isarconference.org](http://www.isarconference.org)



KONGRE KİTABI

# **CONGRESS ID**

## **CONGRESS TITLE**

**3. INTERNATIONAL AVRASYA SCIENTIFIC RESEARCH AND INNOVATION  
CONGRESS**

## **DATE AND PLACE**

**27-28 SEPTEMBER 2025  
ANKARA/TÜRKİYE**

## **ORGANIZATION**

**ISARC INTERNATIONAL SCIENCE AND ART RESEARCH CENTER**

## **GENERAL COORDINATOR**

**Uzm. Yasemin AĞAOĞLU**

## **EDITOR**

**Prof. Dr. Recep YÜCEL  
Prof. Dr. Cengiz SARIKÜRKÇÜ  
Assoc. Prof. Dr. Erhan KILINÇ  
Assoc. Prof. Dr. Şerif ÖZLÜ  
Assoc. Prof. Dr. Bülent KIRKAN**

**ISBN: "978-625-378-330-3"**

**28.09.2025**  
**SUNDAY / 10:30-12.00**

**SESSION-2 HALL-8**

**MODERATOR:** *Assoc. Prof. Dr. Mehriniso KAYUMOVA*

| <b>AUTHORS</b>                                                                                          | <b>AFFILIATION</b>                                                                          | <b>TOPIC TITLE</b>                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Assoc. Prof. Dr. Mehriniso KAYUMOVA<br>Durdona ABDUG'OFUROVA                                            | Tashkent State<br>University/Uzbekistan                                                     | Symbolism Of Sleep In Gender: Female And Male Images In<br>Turkish And Uzbek Paremiology                                              |
| Renzo GUARNIERI<br>Rodolfo REDA<br>Dario Di NARDO<br>Francesca SAVO<br>Alessio ZANZA<br>Luca TESTARELLI | Fondazione Policlinico<br>Universitario/Italy                                               | Analysis Of Risk Factors Related To Early Implant Failures In<br>Patients Attending A Private Practice Setting: A Retrospective Study |
| Yasmine Malak ZERARKA                                                                                   | Mohamed khaider<br>University of Biskra/Algeria                                             | Inside The Rabbit's Ear:A Focus On Otitis Media                                                                                       |
| Dr. Mirjeta CENAJ<br>Dr. Jonida PETRO                                                                   | Sports University of Tirana/<br>Albania                                                     | A Linguistic and Translational Analysis of Advertising Slogans of<br>Education Institutions: A Case Study in Albanian and English     |
| Dr. Mirjeta CENAJ<br>Dr. Jonida PETRO                                                                   | Sports University of Tirana/<br>Albania                                                     | English Language Acquisition of Idioms and Figurative Language<br>for Sports Students in a non-English Speaking Country-Albania.      |
| Research Scholar, Saloni SHARMA<br>MSc. Clinical Research Student,<br>Suhani SHARMA                     | Manav Rachna<br>International Institute of<br>Research Studies, Jamia<br>Hamdard University | Bone Health and Mental Health: A Psychosomatic Link                                                                                   |

| <b>AUTHORS</b>                                                                                          | <b>TITLE</b>                                                                                                                       | <b>NO</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Mehriniso KAYUMOVA<br>Durdona ABDUG'OFUROVA                                                             | Symbolism Of Sleep In Gender: Female And Male Images In Turkish And Uzbek Paremiology                                              | 316-324   |
| Renzo GUARNIERI<br>Rodolfo REDA<br>Dario Di NARDO<br>Francesca SAVO<br>Alessio ZANZA<br>Luca TESTARELLI | Analysis Of Risk Factors Related To Early Implant Failures In Patients Attending A Private Practice Setting: A Retrospective Study | 325-326   |
| Yasmine Malak ZERARKA                                                                                   | Inside The Rabbit's Ear:A Focus On Otitis Media                                                                                    | 327       |
| Mirjeta CENAJ<br>Jonida PETRO                                                                           | A Linguistic and Translational Analysis of Advertising Slogans of Education Institutions: A Case Study in Albanian and English     | 328       |
| Mirjeta CENAJ<br>Jonida PETRO                                                                           | English Language Acquisition of Idioms and Figurative Language for Sports Students in a non-English Speaking Country-Albania.      | 329       |
| Saloni SHARMA<br>Suhani SHARMA                                                                          | Bone Health and Mental Health: A Psychosomatic Link                                                                                | 330-345   |
| I. Mannir, IBRAHIM<br>Mu'azu MUSA<br>Suleiman A.                                                        | Thermal Characteristics Evaluation Of Flat Plate Solar Water Heater Wiith And Without Additional Reflecting Mirror                 | 346       |
| Samir BOUTICHE<br>Mohamed ABDI<br>Walid BAAMEUR                                                         | A Numerical Simulation of Natural Convection Heat Transfer of Cu-Water Nanofluids                                                  | 347-348   |
| Samir BOUTICHE<br>Walid BAAMEUR<br>Mohamed ABDI                                                         | The Heat Transfer of Single-Walled Carbon Nanotubes (SWCNTs)/Water Nanofluid in a Porous Wavy Enclosure                            | 349       |
| Lukman ANIMASHAUN                                                                                       | An Investigation of Tribological Characteristics of Boron-Containing Additives on Diamond-Like-Carbon against Ferrous Surfaces     | 350       |
| Veerabhadrapa ALGUR<br>Poornima HULIPALLED<br>V. LOKESHA                                                | Application Of Taguchi And Anova Approach In Optimization Of Wear Behavior Of Hypereutectoid Steel                                 | 351       |
| Poornima HULIPALLED<br>Veerabhadrapa ALGUR<br>V LOKESHA                                                 | A New Approach For Prediction Of Wear Behaviour Of Modified Za-27 Alloy Using Different Machine Learning Algorithms                | 352       |
| Mona AFANGA<br>Yunbo RAO                                                                                | Automatic Recognition Of The Arabic Sign Language Through Leap Motion Controllers To Improving Deaf People Accessibility           | 353       |
| Bhawna BHARDWAJ                                                                                         | Different Country, Different Laws: A Comparative Study of the Laws on Surrogacy                                                    | 354       |
| Akshat CHATURVEDI<br>Bhumika SHARMA                                                                     | One Health Approach Vis-À-Vis Future Pandemics                                                                                     | 355       |
| Devang CHHTRAPATI<br>Vikash Kumar UPADHYAY                                                              | Does CCTV Surveillance Violate Right To Privacy?                                                                                   | 356       |
| Vaibhav Shanker SHARMA                                                                                  | Challenges And Safeguards On The Implementation Of Living Will In India With Reference To Right To Die With Dignity                | 357       |
| Muhammad FAISAL<br>Kamlesh KHATRI<br>Alquma NOOR                                                        | A Survey For Educational Knowledge Discovery Data Mining In Pakistan                                                               | 358-367   |
| Komolafe T.A., Oladimeji O.A.<br>Oyeniyi R. O. A., Ajobo J. A.<br>Adelekun A.                           | Development Of Computer-Based Home Appliances Control System                                                                       | 368-375   |
| Komolafe T. A.<br>Oladimeji O. A.<br>Oyebode O. O.                                                      | Performance Evaluation Of Selected Classification Algorithms For Iris Recognition System                                           | 376-388   |

## TOPLUMSAL CİNSİYETTE UYKU SEMBOLİZMİ: TÜRK VE ÖZBEK PAREMİYOLOJİSİNDE KADIN VE ERKEK İMGELERİ

**Doçent Mehriniso KAYUMOVA**

Tashkent State University of Oriental Studies, Institute of Languages and Literature of the Peoples of the East, The Higher School of Turkology, Tashkent, Uzbekistan

**ORCID: 0000-0002-3011-6608**

**Durdona ABDUG‘OFUROVA**

Tashkent State University of Oriental Studies, Institute of Languages and Literature of the Peoples of the East, The Higher School of Turkology, Tashkent, Uzbekistan

**ORCID: 0009-0006-4595-896X**

### ÖZET

Bu makale, Türk ve Özbek paremiyolojisinde kültürel bir motif olarak uykunun sembolizmini, erkek ve kadın figürlerinin cinsiyetçi temsillerini şekillendirmedeki rolüne özel vurgu yaparak araştırmaktadır. Atasözleri yalnızca kolektif hafızanın taşıyıcıları olarak değil, aynı zamanda sosyal normları pekiştiren ve toplumsal cinsiyete ilişkin kültürel algıları kodlayan dilsel eserler olarak da kabul edilmektedir. Bilişsel anlambilim ve nitel analizden faydalanan bu çalışma, atasözlerinin uykuyu metaforik olarak kadınlar için savunmasızlık, bağımlılık ve evcimenlik kavramlarıyla ilişkilendirirken, erkeklerin uykusunu bir dinlenme, iyileşme ve gücün geçici olarak askıya alınması biçimi olarak nasıl çerçevelediğini araştırmaktadır. Türk ve Özbek atasözlerinin karşılaştırmalı analizi, hem ortak sembolik kalıpları hem de kültüre özgü farklılıkları vurgulamaktadır. Her iki gelenek de ataerkil modelleri, kadınların kırılgan ve itaatkâr, erkeklerin ise güçlü ve bağımsız olarak tasvir edildiği basmakalıp tasvirler aracılığıyla yeniden üretirken, farklı vurgular ortaya çıkmaktadır: Özbek atasözleri genellikle manevi ve ahlaki yönleri yansıtırken, Türk atasözleri daha sık olarak doğal ve pragmatik imgeler kullanmaktadır. Bu bulgular, uykunun metaforik temsillerinin sadece gerçeği yansıtmadığını, aynı zamanda cinsiyete dayalı beklentilerin ve asimetrilerin sürdürülmesine aktif olarak katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, semiyotik ve bilişsel yapılar olarak atasözlerinin ataerkil ideolojileri doğallaştırmak ve aktarmak için güçlü araçlar olarak hizmet ettiği sonucuna varmaktadır. Toplumsal cinsiyet sembolizmini uyku bağlamında inceleyen bu araştırma, dil, kültür ve toplumsal cinsiyet arasındaki etkileşime açılan bir pencere olarak paremiyolojinin önemini vurgulamakta, dilsel cinsiyetçiliğin sürekliliği ve eşitsizliğin kültürel olarak yeniden üretimi hakkında içgörüler sağlamaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** atasözleri, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, uyku sembolizmi, Türk dili, Özbek dili, paremiyoloji, bilişsel semantik, kültürel değerler

## SYMBOLISM OF SLEEP IN GENDER: FEMALE AND MALE IMAGES IN TURKISH AND UZBEK PAREMIOLOGY

### ABSTRACT

This article explores the symbolism of sleep as a cultural motif in Turkish and Uzbek paremiology, with specific emphasis on its role in shaping gendered representations of male and female figures. Proverbs are regarded not only as carriers of collective memory but also as linguistic artifacts that reinforce social norms and encode cultural perceptions of gender. Drawing upon cognitive semantics and qualitative analysis, the study investigates how proverbs metaphorically associate sleep with notions of vulnerability, dependence, and domesticity for women, while framing men's sleep as a form of rest, recovery, and temporary suspension of power. The comparative analysis of Turkish and Uzbek proverbs highlights both shared symbolic patterns and culture-specific divergences. While both traditions reproduce patriarchal models through stereotypical portrayals of women as fragile and submissive and men as strong and independent, distinct emphases emerge: Uzbek proverbs often reflect spiritual and moral aspects, whereas Turkish proverbs more frequently employ natural and pragmatic imagery. These findings reveal that metaphorical representations of sleep do not simply mirror reality but actively contribute to maintaining gendered expectations and asymmetries. The study concludes that proverbs, as semiotic and cognitive constructs, serve as powerful tools for naturalizing and transmitting patriarchal ideologies. By examining gender symbolism in the context of sleep, the research underscores the importance of paremiology as a window into the interplay between language, culture, and gender, providing insights into the persistence of linguistic sexism and the cultural reproduction of inequality.

**Keywords:** gender stereotypes, sleep symbolism, Turkish language, Uzbek language, paremiology, cognitive semantics, cultural values

### 1. GİRİŞ

Bu çalışma, atasözünü bir toplumun birikmiş bilgeliği ve tarihsel deneyimi olarak ele alarak, Türk ve Özbek geleneğinde yaygın olan atasözlerindeki uyku sembolizmine dayalı toplumsal cinsiyetin çok yönlü temsilini tartışmaktadır (Kuchkinov vd., 2020). Bu aşırı dilsel biçimler, toplumsal cinsiyet rollerinin (tutum ve algıların) nesiller boyunca geliştiği bilgisine dayanan kültürel adaptasyonun köklü özellikleridir (Kuchkinov vd., 2020). Çalışmalar özellikle, uykuyla ilgili atasözlerinin kadın ve erkek imgelerine nasıl zıt sembolik göndermelerde bulunduğunu ve bunun da bu dil topluluklarında köklü sosyalleşmiş aktivite-aktivite ve kırılganlık-güçlülük değerlerine işaret ettiğini araştırmaktadır (Hua ve Zhao: 2024). Paremiyolojik çalışmalarda cinsiyetle ilgili bu sembollerin analizi, geleneksel tutumların ve

kültürel beklentilerin devam ettiğini ve yayıldığını göstermek açısından önemlidir (Ghilzai vd., 2020). Bu atasözlerinin gizlediği kavramsal yapıları ve dilsel nüansları keşfetmek için bilişsel semantik analizi ve nitel teknikler kullanılmakta, böylece dil, kültür ve toplumdaki sosyalleşmiş cinsiyet kalıpları arasındaki karmaşık ilişkiye ışık tutulmaktadır (Nugraha, 2023).

Somut olmayan kültür türleri olarak atasözleri, kolektif hafızayı ve kültürel değerleri taşıma ve bir toplumda zihniyetleri nesiller boyunca aktarma işlevlerine sahiptir (Načisčione, 2022) (Toan, 2024). Toplumsal cinsiyet kalıplarını yansıtmaya eğilimindedirler ve bir toplumun dilsel yapısında oldukça köklü olan eril ve dişil nitelikleri ve davranış beklentilerini vurgularlar (Nasrullaeva, 2016). Bu tür atasözü ifadelerini incelemek, dünyanın dilsel imgesine ve daha spesifik olarak, kültürel koşullarda toplumsal cinsiyet tarafından işaretlenen biçimlere bakmanın bir yolu olarak görülebilir (Makhammadovna, 2021). Bu çalışmanın amacı, cinsiyet değişmezlerinin nesnel tipolojisi için yapısal-anlamsal inceleme yoluyla Türk ve Özbek atasözlerindeki sözcükbirimlerin ortak ve spesifik özelliklerini ortaya çıkarmaktır (Yevgrafova vd., 2020). Sonuç olarak bu çalışma, Türk ve Özbek toplumunda kültürel olarak erkek ve kadınlara atfedilen özelliklerin, genellikle çaresizlik veya dinlenme durumlarıyla bağlantılı olan uyku motifi aracılığıyla sembolize edilmesine odaklanmaktadır (Hua ve Zhao, 2024). Bu kültürler arası perspektif, hem ortak Hint-Avrupa medeniyet sahipliği kalıplarını hem de cinsiyet farklılaşmasını kavramsallaştıran tematik tezahürlerdeki benzersiz etnolinguistik bölünmeleri açıklığa kavuşturmaya yardımcı olacaktır (Yevgrafova vd., 2020). Bu karşılaştırmalı çalışma, hem Hint-Avrupa kültürlerinin uykunun sembolik sözlüğüne ilişkin ortak noktalarını hem de bu imge aracılığıyla toplumsal cinsiyetin kavramsallaştırılmasına ilişkin etnolinguistik ayrışmanın hüküm sürdüğü noktaları ortaya koyacaktır.

## 2. MATERYAL VE YÖNTEMLER

Bu çalışmada, Türk ve Özbek atasözlerinin nitel içerik analizi yoluyla karma yöntem prosedürlerini takip ediyor ve cinsiyet ve uyku üzerine temaların ve temel sözcük kalıplarının temsilini karşılaştırmak için nicel istatistiksel yöntemler kullanıyoruz. Araştırma, ulusal stereotiplerin taşıyıcıları olarak anlaşılan ve bu nedenle onları üreten her ulusun zihniyetinin etnik öncülünü yansıtan iki dilden en zengin atasözü koleksiyonlarına dayanmaktadır (Efgrafova vd., 2016). Bu metodolojik çerçeve, dilin, özellikle atasözleri söz konusu olduğunda odadaki filin, toplumsal cinsiyetin normatif temsillerini sadece yansıtmakla kalmayıp aynı zamanda üretilmesine nasıl yardımcı olduğuna dair titiz analizler yapmamızı sağlamaktadır (Shah vd., 2018).

Araştırma özellikle, bu paremiyolojik birimlerin şovenist eğilimleri yayarak mı yoksa Türk ve Özbek kültürlerinde yerel renklerini sağlayarak mı dili ve dilsel cinsiyetçiliği geliştirdiğini

sorgulamaktadır (Hua ve Zhao 2024: 1). Bu, söz konusu atasözlerinin, bu durumda kadınlarla ilgili olarak, diğer dil araştırmalarında da yer alan anlamsal aşağılamadan kaynaklanan yaygın önyargıları ve stereotipleri nasıl ifade edebileceğinin analizini içerir (Đurin ve Jovanović, 2022). Analiz aynı zamanda, başka yerlerdeki paremiyolojik çalışmalarda da yaygın bir bulgu olan (Shah vd. 2018), kadınların erkeklere (genellikle güç, cesaret ve bağımsızlık sahibi olarak temsil edilen) bağımlılık, itaatkârlık veya marjinallik açısından görülebilecekleri şekilde temsil edilmelerine de odaklanacaktır. Bu atasözlerinde yansıtıldığı üzere, toplumsal cinsiyetin anlaşılma biçimi kültürel normları ve sosyalleşmeyi etkilemektedir; bu da özgün ve farklı sosyokültürel pratiklerden arındırılmış bir toplumsal cinsiyet teorisine sahip olunamayacağı fikrine ağırlık kazandırmaktadır (D'Lugo ve Grooms 2013). Dolayısıyla, atasözlerinde uykunun metaforik temsillerini titizlikle analiz etme girişiminde bulunan bu çalışma, bu dilsel üretimlerin Türk ve Özbek kültürleri tarafından desteklenen cinsiyetten bağımsız rolleri onaylayıp onaylamadığına veya bunlara meydan okuyup okumadığına ışık tutmayı amaçlamaktadır (Tursunova, 2022). Dilsel kalıplar ile sosyal medyadaki toplumsal cinsiyet temsili arasındaki karmaşık bağlantı, hem daha geniş toplumsal cinsiyet algılarını yansıtması hem de yeni sosyal yorumların bir parçası olarak bu tür paremiyolojik analizin önemini vurgulamaktadır (Yuzar vd., 2023). Bu araştırmanın temeli, bu kültürel formların, özellikle ataerkil bakış açılarından gelen ve bir toplumdaki toplumsal cinsiyet eşitliği algılarını ve meşrulaştırma sürecini etkileyen gizli ideolojileri barındırdığı inancına dayanmaktadır.

### 3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, Türk ve Özbek atasözleri arasında uyku ve toplumsal cinsiyet üzerine yapılan bir karşılaştırmaların sonuçları sunulmakta, ayrıca bu bulgular söz konusu toplumlarda mevcut olan toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının anlaşılması açısından yorumlanmaktadır. Tasvir analizimiz, sembolik temsilde kadın ve erkek figürler tarafından paylaşılan kalıpları, özellikle de savunmasızlık, efor ve dinlenme/dinlenme için sosyal beklentiler (Hua ve Zhao, 2024) açısından göstermektedir (Momani vd., 2009). Örneğin, pek çok atasözü, kadınların uyku zamanının bir yönünü, genellikle görevden geri dönüş ve kısa bir süreliğine de olsa atalete indirgenmiş bir güç durumuna sunum olarak nitelendirilen erkek uykusu türüne karşı, onların evcilleştirici veya savunmasız doğasını işaret eden bir şekilde gizlice temsil eder. Bu tasvirlerin farklılaşan organizasyonu, paremiyoloji modelini kültürel bir semiyotik sistem olarak vurgulamakta ve cinsiyete dayalı sağlık, zenginlik ve bilgelik beklentilerini dile dayalı araçlarla yansıtmakta ve teşvik etmektedir (Khalid vd., 2022). (Hua & Zhao, 2024). Bu atasözlerindeki belirli sözcük seçimi üzerine derinlemesine bir araştırma, görünüşte masum kelimelerin bir erkek dili, başka bir deyişle, atasözlerimizin çoğunun egemenlik altında yaratıldığını gösterme

eğiliminde olan insan yapımı bir dil üretmek için kullanıldığını ortaya koymaktadır (Subaşı, 2020). Bu durum, bir inançla tutarlı olarak yorumlanabilecek kanıtların, belirsiz veya tutarsız bilgilerden daha fazla dikkate alındığı doğrulama yanlılığıyla uyumludur (Flesch, 2016), ancak aynı zamanda toplumların tipik algıları ve cinsiyete dayalı iletişim tarzlarıyla eşleşmek, yalnızca ilişkiler içinde nasıl iletişim kurmamız gerektiğini öğretmekle kalmaz, aynı zamanda iletişimi yorumlamamızı da şekillendirir.

Bu, tarih boyunca erkeklerin daha güçlü olduğu, daha yüksek statüye sahip olduğu ve daha fazla özgürlüğe sahip olduğu toplumların dilsel bir aynası olarak hizmet eder ve genellikle dil de dahil olmak üzere normlar ve kültürel özellikler üzerinde bir etkiye sahiptir (Galor ve ark., 2018). Bu güç dengesizlikleri, her bir cinsiyet için pragmatik yeterlilikler ve iletişim stratejileri gibi çeşitli dilsel düzeylerde damıtılmıştır; kadın muhatap kibar ve mütevazı bir dil kullanırken, erkek konuşması daha doğrudan olmaktadır (Barzani, 2023). Bu yerleşik dil farklılıkları, cinsiyetlerin farklı iletişim kurup kurmadığı konusundaki anlaşmazlığı daha da körüklüyor ve buna göre bazı feministler, bir cinsiyetin iletişim tarzının biyolojik olarak programlanmaktan ziyade kültürel olarak programlandığını savunuyorlar (Abdel-Raheem, 2022; Jiang, 2023).u yerleşik dil farklılıkları, cinsiyetlerin farklı iletişim kurup kurmadığı konusundaki anlaşmazlığı daha da körüklüyor ve buna göre bazı feministler, bir cinsiyetin iletişim tarzının biyolojik olarak programlanmaktan ziyade kültürel olarak programlandığını savunuyorlar (Abdel-Raheem, 2022; Jiang, 2023). Sonuç olarak, bu araştırma aynı zamanda atasözlerindeki bu cinsiyete dayalı temsillerin toplum genelinde belirli normatif kimliklerin ve rollerin korunmasına ve sürdürülmesine nasıl katkıda bulunduğunu, kitle iletişim konuşmalarını ve bireylerin tutumlarını nasıl etkilediğini araştırmaktadır (Alsoraihi, 2020; Singh, 2019). Öyleyse bu paremiyolojik ifadelerin incelenmesi, toplumsal kınamaya yatırım yapılsa bile kadın ve erkek için ajans rolleri meşrulaştırıldığından, kültürel okuryazarlığın ve dilsel klişeleşmenin cinsiyetin ideolojik inşasında rol oynadığı karmaşık yollara bir pencere açar. Öngörülen çizgilerin dışına çıkanlar (Hua & Zhao, 2024) (Talle ve diğ., 2025). Bu tür dilsel çerçeveleme araçları, dilin yerleşik toplumsal cinsiyet normlarını ve sosyal beklentileri sürdürmek veya bunlara meydan okumak için bir araç olarak kullanıldığı daha geniş bir söylem ortamına katkıda bulunur (Barua ve Dutta, 2003; Garcia ve ark., 1993). Bu tür dilsel çerçeveleme araçları, dilin yerleşik toplumsal cinsiyet normlarını ve sosyal beklentileri sürdürmek veya bunlara meydan okumak için bir araç olarak kullanıldığı daha geniş bir söylem ortamına katkıda bulunur (Barua ve Dutta, 2003; Garcia ve ark., 1993). Bu özellikle önemlidir, çünkü kullandığımız dil, cinsiyet özcülüğü (cinsiyetler arasındaki aşırı farklılıklara inanç) gibi bilişsel önyargılar yoluyla cinsiyetçiliğe ve cinsiyet eşitsizliğine doğrudan veya ustaca enerji verir (Muindi, 2021).

Atasözlerinde yaygın olarak bulunan bu kadın düşmanı deyimler, dilsel kangren olarak da aktarılır, böylece erkekleri normatif ve kadınları artık olarak tasvir ederek mevcut güç ilişkilerini daha da güçlendirir ve pekiştirir, çünkü kadınlarla ilgili sosyal raporlara erkeklerden daha az olumlu önem verirler (Duayen ve Todirascu, 2025). Atasözlerinde yaygın olarak bulunan bu kadın düşmanı , dilsel kangren olarak da aktarılır, böylece erkekleri normatif ve kadınları artık tasvir ederek mevcut güç ilişkilerini daha da güçlendirir ve pekiştirir, çünkü kadınlarla ilgili sosyal raporlara erkeklerden daha az olumlu önem verirler (Duayen ve Todirascu, 2025). Dilin bu gizli ama etkili cinsiyetçiliği, toplumsal cinsiyet ayrımlarının gelişimini büyük ölçüde destekliyor ve aslında kadınlara eşit olmayan toplum yapılarında devam eden bir rol veriyor. Tarihsel güç asimetritleriyle yüklü bu atasözlerinin sürdürülebilirliği, bu nedenle yalnızca yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda bu toplumlarda kadın ve erkeklerin üstlendiği toplumsal beklentileri ve rolleri de oluşturur.

## SONUÇ

Bu nedenle bu yazıda Türk ve Özbek toplumlarında uykuya ilişkin paremiyolojik ifadeler, köklü toplumsal cinsiyet klişelerini yansıtan ve yayan temel dil ürünleri olarak anlaşılmaktadır. Bu nedenle bu yazıda Türk ve toplumlarında uykuya ilişkin paremiyolojik ifadeler, köklü toplumsal cinsiyet klişelerini yansıtan ve yayan temel dil ürünleri olarak anlaşılmaktadır. Özellikle, bu atasözlerinde erkek ve kadın imgelerinin farklılaşması, erkekleri aktif ve iyileştiren ataerkil cinsiyet ilişkilerini güçlendirirken, kadınları ev içi ve zayıf olarak temsil etme kültürel eğilimini ortaya koymaktadır. Toplumsal cinsiyet farklılıklarının bu doğallaştırma ve dilsel normalleştirme süreci, toplumun kadınları kavrama, görme ve onlara davranma biçimini etkileyerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretilmesini sağlar. Kadınları ev ve kırılmanlık odaklı dar rollere hapsederken erkeklere daha fazla özgürlük/toplumsal cinsiyet farklılıklarının bu doğallaştırma ve dilsel normalleştirme süreci, toplumun kadınları kavrama, görme ve onlara davranma biçimini etkileyerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretilmesini sağlar. Kadınları ev ve kırılmanlık odaklı dar rollere hapsederken erkeklere daha fazla özgürlük/rol tanır. Bu sonuçlar, dilin genellikle kadınları boyun eğdirmek için bir araç olduğunu iddia eden diğer çalışmalarla tutarlıdır ve bu, çoğu durumda folklorun içine gömülü ataerkil sözcüksel seçimlerle yapılabilir. Birçoğu atasözlerinde benimsenen bu dilsel klişeler, eril jenerikler varsayılan hale geldiğinden ve kadınları otomatik olarak küçülttüğünden ve toplumsal öykülerdeki ikincil konumlarını koruduğundan, mevcut güç ilişkilerinin güçlendirilmesine katkıda bulunur. Birçoğu atasözlerinde benimsenen bu dilsel klişeler, eril jenerikler varsayılan hale geldiğinden ve kadınları otomatik olarak küçülttüğünden ve toplumsal öykülerdeki ikincil konumlarını koruduğundan, mevcut

güç ilişkilerinin güçlendirilmesine katkıda bulunur. Bu sadece Türk-Özbek geleneğinin bir özelliği değil, diğer birçok dilsel gelenek ve folklorda benzer ataerkil modeller ve cinsiyet ayrımcılığı bulacağız. Birçok sözlük analizinde ve folklor çalışmasında, kadınlar aslında çevresel ve evsel olarak tanımlanırken, erkeklerin başka görevleri vardır: dilleri ne olursa olsun güçlü, gayretli, çekingen üyeler. Birçok sözlük analizinde ve folklor çalışmasında, kadınlar aslında ve evsel olarak tanımlanırken, erkeklerin başka görevleri vardır: dilleri ne olursa olsun güçlü, gayretli, çekingen üyeler. Bu kesişen örüntü, çoğu paremiyolojik ifadenin sahip olduğu köklü kültürel değerlerin bir yansıması olarak, kadının yalnızca damgalandığı değil, aynı zamanda toplum içinde daha az geleneksel ve / veya alt roller üstlenen birinin olduğu ek bir katman olduğunu, oysa erkeklerin aktif katılımları için övüldüğünü göstermektedir. Gravürlerde temsili kültürler arasında tutarlı kılan bu evrensel temel yapıdır — insanların atıf ve emek dağılımına ilişkin ortak düzenli kalıpları vardır, sonuçta erkekler daha fazla güç, özgürlük ve statüyle sonuçlanır. Gravürlerde temsili kültürler arasında tutarlı kılan bu evrensel temel yapıdır — insanların atıf ve emek dağılımına ilişkin ortak düzenli kalıpları vardır, sonuçta erkekler daha fazla güç, özgürlük ve statüyle sonuçlanır. Bu nedenle, paremiyolojik ifadelerin söylem odaklı analizi, cinsiyet rolü klişeleşmesini desteklemek ve erkeklere daha ‘erkeksi’ özellikler ve kadınlara ‘kadınsı’ özellikler kazandırmak için dil normlarının kültürel inançlarla birleştirilme şeklini göstermektedir.

Bu, dil sistemlerinin belirli bir kültürde cinsiyete atanan inançlar ve eylemler açısından yerleşik sosyal tabakalaşmaları nasıl sıklıkla çoğalttığını ve kodladığını göstermeye hizmet eder. Dil sistemlerinin belirli bir cinsiyete atanan inançlar ve eylemler açısından sosyal tabakalaşmaları nasıl sıklıkla çoğalttığını ve kodladığını göstermeye hizmet eder. İkincisi, bu tür dilsel yapılar, toplumun insanların özerkliğini kısıtlayan esnek olmayan cinsiyet rollerini kabul etme isteğini teşvik eder ve yalnızca erkeklere değil kadınlara da uygulanan çok geleneksel değerleri teşvik eder. Bu eğilim özellikle kadınların dilsel cinsiyetçiliği çürütmek ve kendi anlatılarını geri kazanmak için yeterli eleştirel alana sahip olmaması için kadın sesinin susturulduğu toplumlarda belirgindir. Bu aynı zamanda, ataerkil toplumlarda cinsiyete boyun eğmeyi (yazışmaları) sürdürmek için özerkliklerin kabul etmeye devam ettiği incelikli yolları anlama ve nihayetinde aşındırma girişiminde bu tür dilsel eserlerin yapısal köklerinin önemine de katkıda bulunur.

## REFERENCES

- Abdel-Raheem, A. (2022). Taboo metaphonymy, gender, and impoliteness: how male and female Arab cartoonists think and draw. *Social Semiotics*, 34(3), 331. <https://doi.org/10.1080/10350330.2022.2113971>
- Alsoraihi, M. H. (2020). A Sociolinguistic Analysis of Childhood Narratives and the Construction of Gender Identity: A Sociocultural Perspective. *International Journal of English Linguistics*, 10(1), 402. <https://doi.org/10.5539/ijel.v10n1p402>
- Barua, S., & Dutta, B. (2023). Reworking Vulnerabilities: Linguistic Resurrections of Feminine Identity. <https://doi.org/10.17501/24246743.2023.8101>
- Barzani, S. H. H. (2023). Production of Advice Speech Act by Non-Native Speakers of English: The Case of Kurdish EFL Learners. *Arab World English Journal*, 14(4), 66. <https://doi.org/10.24093/awej/vol14no4.4>
- Doyen, E., & Todirascu, A. (2025). Man Made Language Models? Evaluating LLMs' Perpetuation of Masculine Generics Bias. <https://doi.org/10.48550/ARXIV.2502.10577>
- Đurin, T., & Jovanović, I. (2022). Geese, planks and sluts: Semantic derogation of women in French and Serbian slang. *Zbornik Radova Filozofskog Fakulteta u Pristini*, 52(1), 77. <https://doi.org/10.5937/zrffp52-29800>
- Flesch, M. (2016). Acronyms and Emoticons on a Popular Web Forum: Does Gender Makes a Difference? A Corpus-Based Study of Reddit. HAL (Le Centre Pour La Communication Scientifique Directe). <https://hal.univ-lorraine.fr/hal-02317528>
- Galor, O., Özak, Ö., & Sarid, A. (2018). Geographical Roots of the Coevolution of Cultural and Linguistic Traits. <https://doi.org/10.3386/w25289>
- Garcia, A. C., Duranti, A., & Goodwin, C. (1993). Rethinking Context: Language as an Interactive Phenomenon. *Contemporary Sociology A Journal of Reviews*, 22(5), 731. <https://doi.org/10.2307/2074658>
- Ghilzai, S. A., Sultana, A., & Zeeshan, M. (2020). Proverbial Rhetoric in Sustenance of Gender Stereotypes: An Ethnological Account of Proverbs from Pakistani Languages. *Global Language Review*, 1. [https://doi.org/10.31703/glr.2020\(v-ii\).01](https://doi.org/10.31703/glr.2020(v-ii).01)
- Hua, J., & Zhao, T. (2024). Gender inequality: issues, challenges and new perspectives. *Gender Place & Culture*, 1. <https://doi.org/10.1080/0966369x.2024.2433449>
- Jiang, G. (2023). Analysis on Daily Communication Differences Between Males and Females. *Communications in Humanities Research*, 5(1), 442. <https://doi.org/10.54254/2753-7064/5/20230357>
- Khalid, U. T. W., Tehseem, T., & Khalid, N. (2022). Building Hope and Optimism Through Language: A Sociocultural Perspective. *Global Regional Review*, 39. [https://doi.org/10.31703/grr.2022\(vii-ii\).05](https://doi.org/10.31703/grr.2022(vii-ii).05)
- Kuchkinov, K. K., Kurbanova, D. B., & Shoinazarova, V. K. (2020). Linguocultural Peculiarities of English Proverbs and Their Uzbek Equivalents. *Theoretical & Applied Science*, 90(10), 38. <https://doi.org/10.15863/tas.2020.10.90.9>
- Makhammadovna, M. F. (2021). Cross-Cultural Analysis: Representation of Some Aspects of a Parent-Child Relationship (on the Examples of English and Uzbek Proverbs). *SHS Web of Conferences*, 100, 2008. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110002008>
- Mazzuca, C., Borghi, A. M., Putten, S. V., Lugli, L., Nicoletti, R., & Majid, A. (2023). Gender is conceptualized in different ways across cultures. *Language and Cognition*, 16(2), 353. <https://doi.org/10.1017/langcog.2023.40>
- Momani, K., Badarneh, M. A., & Migdadi, F. (2009). Gender metaphors in Middle Eastern politics and the Arab receiver. *Social Semiotics*, 19(3), 293. <https://doi.org/10.1080/10350330903072664>
- Muindi, M. N. (2021). Sexism in Language: A Critical Discourse Analysis Perspective. *Journal of Languages and Linguistics*, 3(1), 194. <https://doi.org/10.51317/ecjlls.v3i1.210>
- Načisčione, A. (2022). Proverbs in The System of Language and Their Creative Use: A Cross-Cultural View. *Culture Crossroads*, 16, 4. <https://doi.org/10.55877/cc.vol16.83>
- Nasrullaeva, N. (2016). Gender Concepts in The Semantics of English Phraseological Units. *GISAP Philological Sciences*, 9. <https://doi.org/10.18007/gisap.ps.v0i9.1253>

- Nugraha, D. S. (2023). The Apple of My Eye: Exploring the Affection Expressed in English Proverbs. Zenodo (CERN European Organization for Nuclear Research).  
<https://doi.org/10.5281/zenodo.8313159>
- Shah, N., Sultan, R. S., & Kaker, B. (2018). Balochi Oral Literature and Gender Construction. *Pakistan Journal of Gender Studies*, 16(1), 89. <https://doi.org/10.46568/pjgs.v16i1.117>
- Singh, R. (2019). Niedzwiedzia Przysluga? Bear's Favor? Hidden Garden behind the Concrete Proverbs: Cognitive-Semantic Analysis of Proverbs in Persian, Polish and Spanish. *English Linguistics Research*, 8(1), 20. <https://doi.org/10.5430/elr.v8n1p20>
- SUBAŞI, M. D. N. (2020). The Power of Man-Made Language in The Construction of Gender. *Kesit Akademi*, 25(25), 41. <https://doi.org/10.29228/kesit.47770>
- Talle, C. J. P., Candelasa, Ma. A. M. C., Bantilan, D. D., & Monteza, A. M. M. (2025). Exploring Contemporary Literary Stories Depicting Gender Bias: A Systemic Functional Linguistic Analysis. *International Journal of Innovative Research in Multidisciplinary Education*, 4(1).  
<https://doi.org/10.58806/ijirme.2025.v4i1n04>
- Toan, L. N. (2024). Symbolic Language and Imagery in Formatting, Preserving, and Transmitting Cultural Values through Vietnamese Proverbs. *International Journal of Religion*, 5(3), 547.  
<https://doi.org/10.61707/1zx90c06>
- Tursunova, D. A. (2022). The Meaning and Usage of Family Related Quotes in English Language. *Current Research Journal of Philological Sciences*, 3(5), 16. <https://doi.org/10.37547/philological-crjps-03-05-04>
- Whiteley, E. K. (2024). Order-Based Salience Patterns in Language: What They Are and Why They Matter. *Ergo an Open Access Journal of Philosophy*, 11. <https://doi.org/10.3998/ergo.6166>
- Yevgrafova, Y., Gorbacheva, O. A., Skripnik, K., & Fedorovich, O. S. (2020). Love as a linguacultural space (on the basis of paroemias in the English, Welsh, Gaelic and Scots languages). *E3S Web of Conferences*, 210, 21007. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202021021007>
- Yuzar, E., Rahman, F., Sari, D. D., & Zanzibar, Z. (2023). Unmasking Gendered Language Patterns in Social Media Discourse. *Deleted Journal*, 5(2), 103. <https://doi.org/10.47766/saree.v5i2.1822>